

Р.В. Сагайдак-Нікітюк, О.В. Посилкіна

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО КОМПЕТЕНЦІЇ ЛОГІСТІВ В УМОВАХ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ключові слова: логіст, компетенція, логістична система, фармацевтичне підприємство, лікарський засіб.

Ключевые слова: логист, компетенция, логистическая система, фармацевтическое предприятие, лекарственное средство.

Key words: logistic, jurisdiction, logistic system, pharmaceutical enterprise, medication.

Проаналізовано проблеми, обумовлені недостатністю професійних і кваліфікованих логістів на вітчизняних фармацевтичних підприємствах. Запропоновано впровадження посади логіста на фармацевтичних підприємствах. Розроблено перелік посад логістів, необхідних для промислових фармацевтичних підприємств. Розроблено сучасні компетенції логістів для фармації.

Проанализированы проблемы, обусловленные недостаточностью профессиональных и квалифицированных логистов на отечественных фармацевтических предприятиях. Предложено внедрение должности логиста на фармацевтических предприятиях. Разработан перечень должностей логистов, необходимых для промышленных фармацевтических предприятий. Разработаны современные компетенции логистов для фармации.

Problems, conditioned insufficiency of professional and skilled logistic on domestic pharmaceutical enterprises, are analyses. Introduction of position of logistics is offered on pharmaceutical enterprises. The list of positions of logistic, necessary for industrial pharmaceutical enterprises is developed. Modern jurisdictions of logistic are developed for pharmacy.

На сьогоднішній час загальною проблемою кадрового забезпечення фармацевтичних підприємств (ФП) є недостатня кваліфікація та професіоналізм працівників у сфері логістики. Але саме впровадження і використання логістичного підходу до управління ресурсами дозволяє ФП підвищити їх соціальну, екологічну та економічну ефективність тому, що логістична діяльність спрямована на виконання 8 правил логістики – своєчасне забезпечення споживача потрібними лікарськими засобами (ЛЗ), високої якості, за конкурентним рівнем цін, в необхідному обсязі, у визначений термін, у потрібному місці, з урахуванням персоналізованості системи обслуговування, яка розробляється для кожного споживача.

Сучасними проблемами управління трудовими ресурсами на ФП з урахуванням логістичного підходу є вузька спеціалізація трудових ресурсів, відсутність комплексу логістичних процедур і передбачення системи взаємодій і взаємозалежності, не врахування наслідків рішень, які приймаються в сфері логістики, недостатня увага до проблеми управління трудовими ресурсами, відокремленість методологічних і методичних підходів до управління різними видами ресурсів, відсутність комплексного підходу до управління всіма видами ресурсів ФП (матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних), відсутність злагодженої та чіткої взаємодії структурних підрозділів у процесі управління всіма видами ресурсів, відсутність практичного досвіду до побудови логістичної системи на українських ФП [1-7].

Як показали проведені дослідження, посади менеджерів з логістики на цей час на ФП обіймають особи, що закінчили Національний авіаційний університет, Національний університет «Львівська політехніка» і Харківський Національний економічний університет. Але, не зважаючи на високу компетентність з логістики, вони є непрофесійними спеціалістами з точки зору фармації.

Сьогодні фармацевтичній галузі потрібні фахівці з ло-

гістики, що володіють не тільки спеціальними знаннями, але і обізнані на особливостях технології фармацевтичного виробництва, особливостях і характеристиках ЛЗ і прийомах фармакономічного аналізу, тому виникає необхідність розробки сучасної компетенції з урахуванням специфіки фармацевтичної галузі. Тому актуальним для фармацевтичної галузі є необхідність підготовки фахівців з логістики в Національному фармацевтичному університеті.

МЕТА РОБОТИ: розробка сучасних компетенцій логістів для фармації.

Проведені дослідження свідчать про те, що логіст – це висококваліфікований спеціаліст, який обґрунтовано та ефективно управляє наскрізним рухом матеріальних і супутніх потоків з урахуванням інтересів всіх учасників логістичного ланцюга.

Основними завданнями логістів ФП є розробка вимог до логістичної системи (ЛС); розробка, впровадження, реалізація логістичного механізму управління та оптимізація логістичної діяльності; координація робіт із забезпечення якості логістичного обслуговування споживачів і розробка процедур його поліпшення; виявлення недоліків логістичної діяльності; участь у розробці організаційної структури управління ФП; оцінка логістичної діяльності ФП; управління фінансовими й інформаційними потоками; збір, накопичення, систематизація, обробка, узагальнення й аналіз даних про функціонування ЛС; формування фонду нормативно-методичної документації в сфері управління потоками; розробка навчальних програм для співробітників функціональних підрозділів з питань логістики тощо [5].

Таким чином, діяльність фахівців служби логістики ФП повинна охоплювати широке коло питань – від лінійного керівництва рухом потоками до формування стратегічних рішень у сфері логістики.

На підставі проведеного анкетування виявлено посади логістів, які повинні бути на ФП, і розроблено їх компетен-

Сучасні компетенції логістів для умов фармацевтичної галузі

Посада	Компетенція
1	2
Начальник відділу логістики	<p>На підставі знань стратегічного менеджменту визначати і розробляти логістичну місію та логістичну стратегію ФП. Керувати відділом, відповідати за створення ефективних службових взаємостосунків і зв'язків між працівниками відділу.</p> <p>Управляти логістичними процесами ФП.</p> <p>Розробляти нормативно-інструктивне та методичне забезпечення регламентації діяльності логістичної служби, спираючись на вимоги процесного підходу і міжнародними стандартами якості.</p> <p>Проектувати ЛС.</p> <p>Управляти логістичним персоналом і організувати їх навчання.</p> <p>Координувати і контролювати рух фінансових потоків, пов'язаних з логістичними процесами.</p> <p>Управляти логістичними витратами.</p> <p>Організувати роботу по формуванню логістичного бюджету.</p> <p>Управляти логістичними ризиками.</p> <p>Управляти логістичними процесами.</p> <p>Розробляти та впроваджувати стандарти ФП по організації закупівлі, складування, зберігання, продажу та транспортування матеріальних ресурсів (МР).</p> <p>Розробляти та впроваджувати заходи з удосконалення роботи із закупівлі, складування, збереження, продажу, транспортування МР, зниження наднормативних залишків МР.</p> <p>Розробляти інноваційні проекти щодо підвищення якості логістичних послуг і зменшення загальних витрат.</p> <p>Складати посадові інструкції для підлеглих і розробляти права, обов'язки, повноваження та відповідальність між виконавцями.</p>
Заступник начальника відділу логістики	<p>Розробляти технологічні карти наскрізного матеріального потоку та відповідні карти окремих логістичних операцій і функцій.</p> <p>Проводити економічне обґрунтування галузевого розміщення фармацевтичного виробництва, регіональних фармацевтичних складів, аптек тощо.</p> <p>Вибирати оптимальні регіони поставок ЛЗ і ВМП з урахуванням факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.</p> <p>Контролювати якість ЛЗ протягом всього логістичного ланцюга, починаючи з моменту прийомки ЛЗ на склад і закінчуючи відпуском їх споживачам.</p> <p>Контролювати виконання норм природоохоронного законодавства і галузевих стандартів у процесі здійснення логістичних операцій, пов'язаних з матеріально-технічним забезпеченням, виробництвом і рециклінгом відходів.</p> <p>Визначати оптимальну кількість логістичних посередників в логістичному ланцюзі, використовуючи знання менеджменту, маркетингу та методів оптимізації.</p>
Логіст із закупівлі	<p>Визначати потребу в субстанціях, основних і допоміжних матеріалах.</p> <p>Організувати своєчасну та рівномірну закупівлю субстанцій, основних і допоміжних матеріалів.</p> <p>Розробляти договори постачання субстанцій і матеріалів та укладати їх.</p> <p>Вибирати постачальників субстанцій і матеріалів з урахуванням вимог до їх якості та принципів логістики.</p> <p>Проводити переговори з постачальником.</p> <p>Формувати бази даних постачальників, їх реквізитів, схем зв'язків з постачальниками; заявок на матеріальні ресурси (зведені річні; квартальні; місячні)</p> <p>Вибирати оптимальну модель закупівлі з метою мінімізації витрат.</p> <p>Формувати звіти щодо виконання замовлення.</p> <p>Контролювати своєчасність оплати рахунків постачальника.</p>
Логіст із виробництва	<p>Брати участь у плануванні виробничого процесу для оптимізації руху матеріальних потоків.</p> <p>Здійснювати економічне обґрунтування галузевого розміщення фармацевтичного виробництва.</p> <p>Обґрунтовувати оптимальне розміщення обладнання в цехах ФП.</p> <p>Оптимізувати рух матеріальних потоків з урахуванням вимог GMP.</p> <p>Розраховувати та оптимізувати обсяги матеріальних потоків на ФП з урахуванням вимог щодо якості і соціальної значущості ЛЗ.</p> <p>Розробляти технологічні карти наскрізного матеріального потоку та відповідні карти логістичних операцій і функцій на стадії виробництва ЛЗ.</p> <p>Створювати замкнений цикл виробництва ЛЗ і утилізації відходів у відповідності з вимогами до охорони навколишнього середовища.</p> <p>Здійснювати контроль логістичних операцій на стадії виробництва на підставі галузевих стандартів і норм.</p> <p>Розробляти раціональний внутрішньозаводський рух МР з урахуванням вимог GMP і правил логістики.</p> <p>Здійснювати своєчасне видалення, знешкодження та захоронення відходів, які не можуть бути утилізовані.</p>

	<p>Розробляти логістичну систему управління відходами на ФП з урахуванням специфічних особливостей фармацевтичного виробництва та вимог GMP, GDP, GSP, GLP, GCP. Брати участь у впровадженні нових технологій переробки та утилізації відходів.</p>
<p>Логіст зі збуту</p>	<p>Брати участь у розробці плану збуту ЛЗ. Розробляти договори зі споживачами ЛЗ та укладати їх. Формувати бази даних про споживачів. Контролювати виконання договірних зобов'язань, у тому числі своєчасність і ритмічність відвантаження споживачам ЛЗ, виконання по асортименту, термінах, кількості. Обирати оптимальні канали збуту ЛЗ з урахуванням їх асортименту, вимог споживачів та мінімізації витрат на збут. Брати участь у розгляді реклаमाцій та підготовці відповідей на них. Розробляти оптимальні графіки відвантаження з урахуванням вимог споживачів. Брати участь у розробці та впровадженні стандартів з обслуговування споживачів. Організувати систему клієнтингу з метою виявлення переваг і недоліків у роботі ФП. Брати участь в організації роздрібно торгівлі та контролювати роздрібну торгівлю ЛЗ відповідно вимогам GPP</p>
<p>Логіст із транспортування</p>	<p>Контролювати наявність пристосувань для перевезення вантажів і санітарний стан відповідного транспортного засобу, призначеного для їх перевезення, правильність ведення вантажно-розвантажувальних робіт, розміщення та укладання вантажів. Організувати страхування вантажів. Організувати зберігання і охорону МР в процесі транспортування. Вибирати експедиторську фірму. Організувати експедирування вантажів. Відстежувати перевезення МР. Організувати технологічний процес перевезення МР. Розробляти технологічні схеми вантажно-розвантажувальних робіт і транспортно-технологічні схеми руху вантажу. Розробляти транспортні умови контрактів. Здійснювати контроль за умовами транспортування, пакування та вантажообробки. Вибирати оптимальний вид транспорту та тип транспортних засобів в залежності від вимог до зберігання та транспортування ЛЗ і ВМП. Формувати бази даних стандартних умов транспортування і зберігання в залежності від форм і нозологічних груп ЛЗ. Вибирати спеціалізований транспорт для перевезення відходів у відповідності з вимогами, які до пред'являються до них.</p>
<p>Експедитор з перевезення вантажів</p>	<p>Брати участь у складанні актів і інших документів на недостачу або псування вантажу. Організувати зберігання і охорону МР в процесі транспортування. Перевіряти цілісність пакування (тари). Супроводжувати вантажі до місця призначення. Забезпечувати необхідний режим зберігання та збереженість при транспортуванні. Оформляти приймально-здавальну документацію. Формувати вантажні одиниці з метою оптимального завантаження транспортних засобів і врахування вимог до перевізника ЛЗ і ВМП.</p>
<p>Логіст із зовнішньоекономічної діяльності</p>	<p>Одержувати договори та супровідні документи на МР, які імпортуються чи експортуються, що вимагають митного оформлення. Вибирати вид митних режимів. Обирати логістичних посередників з урахуванням специфіки фармацевтичної продукції. Розробляти, оговорювати, документально оформлювати та укладати контракти зовнішньоекономічної діяльності. Забезпечувати умови виконання угод з метою оптимізації зовнішньоекономічної діяльності. Здійснювати документальний супровід міжнародних операцій з урахування специфіки фармацевтичної галузі. Брати участь у боротьбі з контрабандними ЛЗ і порушеннями митних правил. Здійснювати процедуру акредитації ФП на митниці. Розробляти схеми проведення акредитації ФП на митниці. Проводити переговори із іноземними партнерами, укладати угоди та забезпечувати їх реалізацію Управляти фінансовими потоками у зовнішньоторговельних ЛС в умовах фармацевтичної галузі. Обґрунтовувати оптимальний алгоритм митних процедур з урахуванням специфіки ЛЗ і ВМП. Контролювати дотримання норм міжнародного законодавства щодо виробництва і зберігання ЛЗ в процесі виконання експортно-імпортних договорів.</p>

Логіст зі складування	Організувати зберігання і охорону МР в процесі зберігання у відповідності з вимогами міжнародних стандартів. Вибирати вид і спосіб зберігання МР. Організувати технологічний процес складування МР. Розробляти технологічні схеми руху МР на складі. Управляти запасами МР. Проектувати, розробляти і моделювати системи і методи управління запасами. Розробляти методи обліку запасів. Визначати оптимальну систему складування залежно від характеристик МР. Організувати процес руху вантажопотоків на складі.
Логіст з управління інформаційними потоками	Вибирати оптимальну інформаційну систему для забезпечення логістичної діяльності. Збирати спеціальну інформацію (спостереження, аналіз документації, опитування, тестування, соціометрія та ін.) для управління логістичним процесом. Формувати інформаційне забезпечення управління матеріальними та супроводжуваними потоками, а також виконання окремих логістичних операцій і функцій, використовуючи плани функціонування та розвитку ЛС і різні джерела інформації. Впроваджувати сучасні методи збору, накопичення та передачі інформації – датчики, штрих-кодування, телекомунікаційні мережі. Брати участь у розробці баз даних, форм уніфікованих документів, що підлягають машинній обробці, створенні каталогів, класифікаторів документальної інформації. Розробляти інформаційну базу стратегічного планування діяльності ЛС. Формувати документообіг для спостереження за нормальним функціонуванням інформаційної ЛС.
Логіст з управління фінансовими потоками	Складати логістичний бюджет ФП та служби логістики, здійснювати його контроль і використання. Розраховувати витрати на збирання, зберігання, обробку, перевезення, видалення, знешкодження, захоронення, перевезення відходів від місць збирання до місць утилізації та/або захоронення з урахуванням оптимізації транспортних маршрутів. Здійснювати контроль витрат на окремі логістичні функції і операції. Управляти загальними логістичними витратами ФП з метою оптимізації цін на ЛЗ. Впроваджувати систему обліку логістичних витрат. Планувати логістичні витрати. Аналізувати плановий і фактичний логістичний бюджет. Виявляти причини відхилень у логістичному бюджету. Обґрунтовувати ефективність інвестування в логістику. Управляти фінансовими потоками в ЛС. Планувати рух фінансових потоків ФП. Обирати оптимальну схему розрахунків за субстанції, ЛЗ, надання послуг з метою мінімізації загальних витрат, прискорення обігу капіталу, мінімізації загальних витрат та підвищення якості обслуговування.
Логіст-аналітик	Оцінювати та аналізувати ефективність логістичних операцій. Проводити системний аналіз матеріальних та супутніх їх потоків та їх взаємодії. Аналізувати ефективність логістичної системи ФП в цілому. Розробляти пропозиції по підвищенню конкурентоспроможності ЛС Оцінювати основні види логістичних ризиків на підставі аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів, використовуючи сучасні методи логістичних ризиків. Аналізувати витрати робочого часу та визначати пріоритетність видів діяльності робітників відділу логістики ФП. Оцінювати ефективність функціонування ЛС.
Асистент-логіст	Оформляти документи на відвантаження. Проводити маркетинговий аналіз ринку складських і транспортних послуг. Брати участь у формуванні бази постачальників, логістичних посередників, транспортних організацій. Брати участь у формуванні умов зберігання МР.

ції. В анкетуванні брали участь працівники промислових ФП і оптових фармацевтичних фірм. Результати анкетування є дійсними, висновки експертів – узгодженими, що оцінювалося за допомогою коефіцієнта конкордації, який за даними проведеного анкетування дорівнює 0,8895.

Таким чином, доцільним є введення до штатного розкладу промислового ФП таких посад логістів: начальник відділу логістики; заступник начальника відділу логістики; логіст із закупівлі; логіст із виробництва; логіст зі збуту

ЛЗ; логіст з транспортування; експедитор з перевезення вантажів; логіст із зовнішньоекономічної діяльності; логіст зі складування; менеджер складу; обліковець складу; логіст з управління інформаційними потоками; логіст з управління фінансовими потоками; логіст-аналітик; асистент відділу логістики.

Компетенції логістів, які відібрані на підставі анкетування, наведено в таблиці.

Посаду начальника відділу логістики може обіймати

особа з повною вищою освітою (магістр, спеціаліст) за напрямом підготовки „Логістика” зі стажем роботи за фахом не менше 3 років. Посаду логіста - особа з повною вищою освітою (бакалавр, спеціаліст) за напрямом підготовки „Менеджмент” спеціальністю „Логістика”. Для спеціаліста – без вимог до стажу роботи, для бакалавра – стаж роботи на посаді товарознавця не менш двох років. Підвищення кваліфікації начальника відділу та логіста повинно здійснюватися кожні п’ять років.

В своїй роботі вони повинні керуватися нормативними, методичними та іншими матеріалами в сфері закупівлі, виробництва, збуту ЛЗ і ВМП, зовнішньоекономічної діяльності, складування, транспортування; положеннями чинного законодавства, нормативними документами, які затверджені Міністерством охорони здоров’я України, міжнародними правилами CGP і ISO, „Посадовою інструкцією”, „Положеннями, що регламентують внутрішньофірмові відносини”, статутом підприємства.

Крім того, логісти повинні мати організаторські здібності, комунікабельність, створювати імідж процвітаючого та надійного ФП.

Спеціалісти з логістики повинні володіти знаннями з функціональних сфер (постачання, виробництва, складування, транспортування та збуту), а також знаннями щодо організації взаємозв’язків між цими сферами діяльності ФП. Вони повинні мати офіційні повноваження, які надають їм право приймати рішення щодо управління ресурсами.

Таким чином, як показали проведені дослідження, основними завданнями спеціалістів з логістики на ФП в сучасних умовах є організація та проектування ЛС; оптимізація ресурсів ФП, пов’язаних з управлінням матеріальними та супутніми потоками; управління основними логістичними функціями (замовлення, запаси, транспортування, складування, вантажопереробка, пакування, сервіс); інформаційна підтримка функціонування ЛС; організація міжнародної логістики; розробка різних документованих процедур щодо управління ресурсами відповідно до вимог міжнародних стандартів якості; розробка вимог до систем обслуговування, координації діяльності з розробки, впровадження та реалізації механізму виконання замовлень; координація робіт з управління ресурсами; збір, накопичення, систематична обробка, аналіз і узагальнення даних про функціонування, формування та супроводження нормативних і методичних

документів, пов’язаних з рухом та зберіганням ресурсів; оцінка логістичних витрат і визначення резервів їх зниження; оцінка та запобігання логістичних ризиків; запобігання проникненню до логістичного ланцюга фальсифікованої і контрафактної продукції; організація утилізації і переробки шкідливих фармацевтичних відходів; розробка навчальних програм для співробітників структурних підрозділів, зайнятих у процесі управління ресурсами тощо.

Таким чином, найважливішим завданням логістичного менеджера є узгодженість інтересів і локальних цілей функціонування логістичних посередників у логістичній системі, ліквідація конфліктів для найефективнішого досягнення глобальної мети управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками, які вирішує спеціаліст з логістики.

ВИСНОВКИ

1. На підставі вивчення досвіду провідних західних і вітчизняних фармацевтичних компаній і результатів обробки анкетних даних запропоновані посади логістів на фармацевтичних підприємствах.

2. На підставі результатів обробки анкетних опитувань і опрацювання літературних джерел визначені сучасні компетенції логістів для умов фармацевтичної галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management. Strategies for Reducing Cost and Improving Service / M. Christopher; ed. II, Financial Times-Pitman Publishing. - London, 1998. - S. 80.
2. Рынок труда в сфере логистики // Логистика: проблемы и решения. - 2008. - № 2 (15). - С. 48 - 49.
3. Коваль В. Новые формы организации производства через новые технологии подготовки кадров / В. Коваль // Справочник кадровика. - 2004. - № 10 (28). - С. 71 - 74.
4. Мумладзе М. Управление персоналом как метод достижения конкурентного преимущества / М. Мумладзе // Маркетинг. - 2002. - № 3 (64). - С. 113 - 116.
5. Алексеев С. Эволюция организационной структуры отдела логистики предприятия / С. Алексеев // Складской комплекс. - 2004. - № 3. - С. 16-19.
6. Рынок труда в сфере логистики: последние тенденции // Логистика: проблемы и решения. - 2007. - № 2 (9). - С. 70-72.
7. Алексеев С. Эволюция организационной структуры отдела логистики предприятия / С. Алексеев // Складской комплекс. - № 3. - 2004. - С. 16 -19.
8. Толочко В.М., Галій Л.В., Зарічкова М.В., Пестун І.В., Сагайдак-Нікітюк Р.В. Посадові інструкції працівників організації з оптової реалізації лікарських засобів: Науково-метод. реком. - Х.; Вид-во НФаУ, 2009. - 59с.

Відомості про авторів:

Сагайдак-Нікітюк Рита Василівна, кан. фарм. наук., доц. каф. економіки підприємства НФаУ.

Посилкіна Ольга Вікторівна, д. ф. н., професор, зав. каф. управління та економіки підприємства НФаУ.

Адреса для листування:

м. Харків, пр. Гагаріна, буд. 1, кв. 18.

Тел.: (057)771-81-47